

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1038
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.2.2024/39
Karar Numarası : 2024/238
Başvuran : F. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Manisa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Bulunduğu Kurumda açık ve kapalı görüş alanlarının fiziksel olarak yetersiz olduğu ve suya erişim konusunda sorun yaşandığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Barındırıldığı Manisa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kapalı görüş alanlarında ziyaretçilerinin oturacağı uygun bir yerin bulunmadığını, kapalı görüşün ayakta yapılmak zorunda olduğunu, bu durumun ayakta durmakta zorlanacak ziyaretçiler için mağduriyete sebep olduğunu,

b. COVID-19 salgınından önce 45 ile 50 dakika arasında olan açık görüş süresinin salgın tedbirlerinin kaldırılmasına rağmen 30 dakika olduğunu, diğer ceza infaz kurumlarında bu sürenin en az 45 dakika olarak uygulandığını, mevzuatta bu sürenin en az 45 dakika olacak şekilde belirlendiğini,

c. Açık görüş ziyareti gerçekleştirilen alanda yan yana dizilmiş masalar bulunduğunu, mahpuslar ve yakınlarının konuşmalarının diğer mahpuslar ve yakınları tarafından duyulabilecek mesafede olduğunu, kendilerine ve ziyaretçilerine özel bir alanın bırakılmadığını, bulunduğu diğer ceza infaz kurumlarında açık görüş alanında yakınları ile rahatça sohbet edebildiği ve fiziksel temasta bulunabildiği alanların olduğunu, bu durumla ilgili Kurum İdaresine yapmış olduğu başvurularına herhangi bir cevap alamadığını,

ç. Kurumda suya erişimde sorun yaşadıklarını, koşullarda kapasite üzerinde mahpus bulunduğundan temizliği sağlamakta zorluk çektiklerini iddia etmektedir.

3. Muhatap Manisa E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Bütün kapalı görüş alanlarında mahpusların ziyaretçilerinin oturabileceği plastik sandalye bulunduğu ve hiçbir ziyaretçinin mağdur edilmediği,

b. Ziyaret saatleri ile ziyaretçi sayısının, kurumun fiziki yapısının ve kapasitesinin dikkate alınarak belirlendiği, ziyaret saatlerinin mevzuata uygun bir şekilde yarım saatten az olmayacak şekilde düzenlendiği, masaların plastik muşamba ile döşetildiği, oturakların daha modern olması adına sunta ile kaplandığı,

c. Açık görüş alanının mahpusların aileleri ile sohbet edebileceği ve fiziksel temas kurabileceği genişlikte

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

alanlardan oluştuğu,

ç. Kurumda suya erişim konusunda bir sorun yaşanmadığı, suyun tasarruflu kullanılması adına kısa aralıklı kesintilerle verildiği, mahpuslara yeterince sıcak ve soğuk su verildiği,

d. Ayrıca COVID-19 salgın hastalığının başlangıcından itibaren bütün mahpuslara temizlik malzemesinin Kurum İdaresi tarafından verildiği,

e. Başvuru tarihi itibarıyla Kurumda 1103 mahpus barındırıldığı, diğer mahpuslardan başvuranın şikayetlerine benzer şikayetler alınmadığı, başvuranın iddialarının asılsız ve yersiz olduğu belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından cevap verilmediği anlaşılmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak,

karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'e göre hükümlü ve tutuklular Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (AİHM, *Hirst/Birleşik Krallık*, B. No: 74025/01, 6/10/2005).

13. Cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, tutuldukları alanların devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması, devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının sonucu olarak bu kişilerin sosyal ilişkilerinin ve dış dünya ile iletişimlerinin sınırlandırılması kaçınılmaz olacaktır. AİHM'e göre, suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip oldukları haklar sınırlanabilmektedir (AİHM, *Silver ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72, 6205/73, 7052/75, 70631/75, 7107/75, 7113/75, 7136/75, 25/3/1983).

14. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlüyü ziyaret*" başlıklı 83'üncü maddesi "*(1)Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir. Çocuk hükümlüler için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir....*" hükmünü haizdir.

15. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik'in "*Ziyaret gün ve saatleri*" başlıklı 10'uncu maddesinde "*Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir. Çocuk hükümlü ve tutuklular için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir.*" hükmü ile "*Açık görüş*" başlıklı 13'üncü maddesinde "*Açık görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin maddi temasına imkan verecek şekilde, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebildiği ve izlenebildiği, ceza infaz kurumunun bu iş için tahsis edilmiş özel bölümünde yapılan ziyaret ve görüşmelerdir.*" hükmü yer almaktadır.

16. Mezkûr Yönetmelik'in "*Açık görüş yapılacak yer*" başlıklı 16'ncı maddesinde "*Açık görüşler, ceza infaz kurumunun oda ve eklentileri dışında, bu iş için ayrılmış özel bölümünde, bulunmadığı takdirde, ceza infaz kurumu müdürünün uygun göreceği yerde yaptırılır.*" hükmü bulunmaktadır.

17. Başvuranın kapalı görüş alanında ziyaretçilerin oturması için bir alan bulunmadığı ve bu durumun mağduriyete sebep olduğu iddialarına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından kapalı görüş alanlarında ziyaretçilerin oturabileceği plastik sandalyeler bulunduğu ve ziyaretçilerin mağdur edilmediği belirtilmiştir. Muhatap Kurum tarafından cevabi yazı ekinde sunulan fotoğraflar incelendiğinde; kapalı görüş alanında duvarlarla ayrılmış bölmeler olduğu, her bölmenin önünde ziyaretçilerin oturabilmesine imkan tanıyan plastik sandalyeler ile iletişimi sağlamaları amacıyla birer telefon bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla ceza infaz kurumunun kapalı görüş sırasında ziyaretçilerin mağdur edilmesi saikiyle sandalye bulundurmadığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

18. Başvuranın açık görüş ziyaretinin yapıldığı alanın mahpus ve ziyaretçilerinin fiziksel temasını engelleyen ve sohbet edilmesini zorlaştıran bir alan olduğu iddiasına ilişkin muhatap Kurum tarafından bahsi geçen alanda masa ve sandalyelerin mahpuslar ve onların ziyaretçilerinin sohbet etmeleri ve fiziksel temas kurabilecekleri bir alan olduğu belirtilmiştir. Muhatap Kurum tarafından iletilen cevabi yazının ekinde sunulan fotoğraflar incelendiğinde bank şeklinde masaların yan yana dizilerek uzun bir masa oluşturulduğu, masaların muşamba ile kaplı olduğu ve oturma alanlarının ise sunta ile kaplı olduğu görülmektedir. Başvuranın iddialarını destekler nitelikte bir görüntüye rastlanmadığından başvuranın söz konusu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu düşünülmektedir.

19. Buna ek olarak başvuran açık görüş ziyareti yapılan alanda bulunan masaların birbirine eklenmesi sebebiyle ortaya çıkan uzun masada mahpuslar ve yakınlarının konuşmalarının diğer mahpus ve yakınları tarafından duyulabildiğini iddia etmektedir. Ceza infaz kurumunda barınanların yakınlarıyla açık görüş ziyareti yaptığı sırada mahremiyetlerinin sağlanmasının önemli olduğu kabul edilmekle birlikte her bir ceza infaz kurumunun fiziksel koşulları birbirinden farklı olabilmektedir. İlgili Yönetmelik'te belirtildiği üzere açık görüşler, ceza infaz kurumunun oda ve eklentileri dışında, bu iş için ayrılmış özel bölümde, bulunmadığı takdirde ise ceza infaz kurumu müdürünün uygun göreceği yerde yaptırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede başvuranın açık görüş yapma hakkına uluslararası standartlarda erişebildiği, açık görüş alanının temiz olduğu ve pencereler aracılığıyla doğal ışığa erişiminin mevcut olduğu göz önüne alındığında açık görüş alanında masaların yan yana konulması sebebiyle konuşmaların başkaları tarafından duyulmasının kötü muamele olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu bağlamda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

20. Başvuranın diğer ceza infaz kurumlarında açık görüş süresi 45 dakika olduğu halde bulunduğu Kurumda bu sürenin 30 dakika olduğu iddiası ve bu sürenin artırılması talebine ilişkin muhatap Kurum tarafından açık görüş süresinin mevzuata uygun bir şekilde Kurumun fiziki yapısı ve kapasitesine göre belirlendiği, bu kapsamda başvuru tarihi itibarıyla 1103 mahpus bulunan koğuştaki mevzuata aykırı bir işlem yapılmadığı belirtilmiştir. Muhatap Kurumun cevabi yazı eklerinde tarafımıza sunulan belgeler incelendiğinde, başvuranın farklı zamanlarda 30 dakika ve 45 dakika olacak şekilde yakınlarıyla açık görüş ziyareti gerçekleştirdiği anlaşılmakta olup başvuranın açık görüş süresinin mevzuatta en az 45 dakika olarak belirlendiği iddiasının doğru olmadığı, ilgili Yönetmelik maddesinde bu sürenin en az 30 dakika olarak belirtildiği göz önüne alındığında söz konusu iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu düşünülmektedir.

21. Başvuranın Kurumda suya erişim konusunda sorun yaşadıkları ve koğuştaki temizliklerini sağlayamadıkları iddialarına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından hazırlanan bilgi notunda sabah 07.00-07.30 arasında tüm Kuruma sıcak su verildiği, daha sonra 1,5 saat olmak üzere bloklara sırasıyla sıcak su verildiği, soğuk suyun gün içerisinde yarım saatlik aralarla verildiği, yemek saatlerinde 1 veya 1,5 saat soğuk su verildiği, yangın sisteminde ise 24 saat aktif olarak su bulundurulduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak Kurum İdaresi tarafından tarafımıza iletilen 5 tutanakta, 17/6/2022, 8/7/2022, 13/8/2022, 26/8/2022 ve 21/10/2022 tarihlerinde Kurumda barındırılan mahpusların odalarına sulandırılmış klorak (çamaşır suyu) ile sıvı sabun dağıtıldığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda mahpusların belirli saat aralıklarında sıcak suya erişimlerinin olduğu, mahpuslara da duyurulan belirli saat aralıklarında suya erişim sağlandığı, yangın sisteminde 24 saat su bulunduğu, odalara temizlik malzemesi verildiği göz önüne alındığında idarenin uygulamalarının makul olduğu değerlendirilmiştir. Bu nedenle somut iddia kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

22. Ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde yukarıda açıklanan gerekçelerle kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye